

Een stormverhaal op zee

Marcus 4:35-5:1

Een leesoefening

Verhalen lezen
betekent
van ver ... naar hier
halen.

Bijbelse tijd *daar en toen*

Verantwoord
bijbellezen
vereist

Postmoderne tijd *hier en nu*

het overbruggen
van ...

een onmetelijke
afstand

- Egypte, Assyrië, Babylonië, Perzië, Griekenland, Rome, ...
- Hebreeuws, Aramees, Grieks
- zeden en gewoonten
- leefomstandigheden
- denkwereld: wereldbeeld, godsbeeld, mensbeeld
- vnl. cultuur van verhalen,

- Nederland, België, Frankrijk, Rusland, Italië, ...
- Nederlands, Frans, Engels, ...
- zeden en gewoonten
- leefomstandigheden
- denkwereld: wereldbeeld, godsbeeld, mensbeeld
- vnl. cultuur van wetenschappen, filosofie,

**En dat gaan wij doen
met het evangelie van Marcus,
de meesterverteller
over Jezus**

**Wat is de bedoeling van deze
meesterverteller?**

Wat wil hij over Jezus vertellen?

**Welk(e) beeld(en) van Jezus
wil hij aan zijn lezers overbrengen?**

**En dan in het bijzonder met dit
stormverhaal op zee?**

35a En hij zei tot hen op die dag, toen het laat geworden was:

b Laten wij oversteken naar de overkant.

36a En zij lieten de schare achter

b en zij namen hem, zoals hij was, in het schip mee,

c en er waren andere schepen bij hem.

37a En er stak een zware stormwind op,

b en de golven sloegen in het schip zodat het schip reeds volliep.

38a En hij zelf lag op het achterschip op het kussen te slapen;

b en zij maakten hem wakker

c en zij zeiden tot hem:

d Meester, trekt gij er u niets van dat wij vergaan?

39a En hij, wakker geworden, bestrafte de wind.

b en zei tot de zee:

c *Zwijg wees stil!*

d En de wind ging liggen

e En er was een grote stilte.

40a En hij zei tot hen:

b Waarom zijt gij zó bevreesd? Waarom zijt gij zo bevreesd?

c Hoe hebt gij nog geen vertrouwen*?

41a En zij vreesden met grote vrees,

b En zij zeiden tot elkander:

c Wie is toch deze dat zelfs de wind en de zee hem gehoorzaam zijn??

5:1a En zij kwamen aan de overkant van de zee, in het land van de Gerasenen.

Zeven traditionele vragen die bij alle verhalen te worden gesteld

- **Wie** (zijn de voornaamste personages)?
- **Wat** (is het centrale gegeven)?
- **Waar** (speelt het verhaal zich af)?
- **Wanneer** (speelt het verhaal zich af)?
- **Hoe** (verloopt het verhaal)?
- **Waarom** (vindt het gebeuren plaats)?
- **Waar toe** (wordt dit verhaal verteld)?

Verloop van het stormverhaal op zee

- 1. Achterlaten van het volk. Hij wil naar de overkant van de zee (35-36a)**
- 2. Leerlingen nemen hem aan boord zoals hij is (36)**
- 3. Er steekt een heel grote storm op (37)**
- 4. Hij slaapt vast. De leerlingen maken hem wakker (38ab)**
- 5. Meester, kan het u niet schelen dat wij vergaan? (cd)**
- 6. Hij bestraft de wind en beveelt de zee om stil te zijn (39)**
- 7. Waarom zo'n grote vrees? Nog steeds geen vertrouwen? (40)**
- 8. Leerlingen vragen zich af wie hij is (41)**
- 9. Aankomen bij de Gerasenen aan de overkant van de zee (5:1)**

Opbouw van het stormverhaal op zee van Marcus 4:35-5:1

A. Achterlaten van het volk. Hij wil naar de overkant van de zee (35-36a)

B. Leerlingen nemen hem aan boord zoals hij is (36)

C. Er steekt een heel **grote** storm op (37)

D. Hij slaapt vast. De leerlingen maken hem wakker (38ab)

X. Meester, kan het u niet schelen dat wij vergaan? (cd)

D' Hij bestraft de wind en beveelt de zee om stil te zijn (39)

C' Waarom zo'n **grote** vrees? Nog steeds geen vertrouwen? (40)

B' Leerlingen vragen zich af wie hij is (41)

A' Aankomen bij de Gerasenen aan de overkant van de zee (5:1)

Hoe vallen de volgende gegevens in de tekst verklaren?

1. En zij namen hem, zoals hij was, in **het schip** mee (36c)
2. En er waren **andere schepen** bij hem (36d).
3. En er stak **een zware stormwind** op, en de golven sloegen in **het schip** zodat **het schip** reeds volliep. En hij zelf lag op het achterschip op het kussen **te slapen**; (37-38)
4. ‘Meester, trekt gij er u niets van dat **wij vergaan?**’ (38)
5. En hij, **wakker geworden**, bestrafte **de wind** en zei tot de **zee**: **Zwijg wees stil!** En **de wind** ging liggen. En er was een **grote stilte**. (39)
6. En hij zei tot hen: Waarom zijt gij zó **bevreesd?** (40b)?
7. **Hoe hebt gij (nog) geen vertrouwen?** (40c)
8. ‘**Wie is toch deze** dat zelfs **de wind** en **de zee** hem gehoorzaam zijn? (41c)?
9. Waarom worden Jezus en de leerlingen worden aangeduid met **het persoonlijk voornaamwoord** (of **persoonlijke voornaamwoorden**)

**De antwoorden zijn te vinden
in een ander verhaal**

een dodelijke
storm
op volle zee

de
hoofdpersoon
merkt storm niet
op, noch angst
van opvarenden

hij doet de
storm meteen
ophouden

waar doet dit
stormverhaal
lezers in de

synagogen in
Marcus' tijd
denken?

al eerder gelezen woorden of synoniemen : déjà-lus

Jona 1-17

- schip: 5x
- zee : 11x
- stormwind : 4x / wind 1x
- vreezen / vrees: 6x (en de mannen vreesden JHWH met grote vrees)
- vergaan: 2x
- ophouden: 2x
- slapen : 2x
- wakker: 1x (d.w.z. impliciet)
- groot: 7x
- JHWH 12x / Jona 7x

Marcus 4:35-5:1

- schip: 4x
- zee : 3x
- wind: 4x
- vrees / vreezen / bevreesd: 3x (en zij vreesden met grote vrees)
- vergaan: 1x
- stil worden: 2x
- slapen : 1x
- wakker : 2x
- groot: 3x
- JHWH 0x / Jezus 0x (wel: hij / hem)

Verloop van het stormverhaal op zee van Jona 1:1-17

- 1. JHWH's opdracht: moet naar Ninevé, maar hij gaat varen (35-36a)**
- 2. Een kolossale storm komt op. Het schip dreigt te breken (4)**
- 3. Zeelui zijn bang. Ze bidden tot hun goden (5ab)**
- 4. Storm verergert. Zeelui werpen lading weg. Jona slaapt (5c-f)**
- 5. Kapitein wekt en verwijt Jona. Hij moet bidden (6)**
- 6. Wie is verantwoordelijk voor deze storm? (7-8)**
- 7. Ik ben een Hebreër en vrees JHWH, schepper van hemel, zee en aarde (9)**
- 8. Wat doen wij met jou om de storm te stoppen? (10-11)**
- 9. Werp mij in zee, want het is mijn schuld (12)**
- 10. Storm verergert. Zeelui proberen naar land te roeien (13)**
- 11. Zeelui bidden tot JHWH (14)**
- 12. Zeelui werpen Jona in zee. De storm stopt (16)**
- 13. JHWH's opdracht: Jona belandt in de vis (17)**

Opbouw stormverhaal op zee van Jona 1:1-17

- A. JHWH's opdracht: moet naar Ninevé, maar hij gaat varen (35-36a)
- B. Een kolossale storm komt op. Het schip dreigt te breken (4)
- C. Zeelui zijn bang. Ze bidden tot hun goden (5ab)
- D. Storm verergert. Zeelui werpen lading weg. Jona slaapt (5c-f)
- E. Kapitein wekt en verwijt Jona. Hij moet bidden (6)
- F. Jona is verantwoordelijk voor deze storm (7-8)
- X. Jona belijdt wie hij is, zeelui doodsbang (9-10)
- F' Wat doen wij met jou om de storm te stoppen? (11)
- E' Werp mij in zee, want het is mijn schuld (12)
- D' Storm verergert. Zeelui proberen naar land te roeien (13)
- C' Zeelui bidden tot JHWH (14)
- B' Zeelui werpen Jona in zee. De storm stopt (16)
- A' JHWH's opdracht: Jona belandt in de vis (17)

Overeenkomsten tussen de twee verhalen

1. behoren tot hetzelfde genre: een verhaal over een storm op volle zee
2. met elk één hoofdpersoon: Jona / Jezus
3. zij mogen mee aan boord van een schip voor een zeereis
4. en varen naar een niet-joods gebied (Tarsis - Gerasa)
5. hoewel er andere medeopvarenden zijn
6. zonderen zij zich af: Jona in het ruim / Jezus aan de achtersteven
7. zij gaan slapen en zij vallen in een diepe slaap
8. er steekt een hevige stormwind op
9. hun schip dreigt zinken
10. de zeelui en de leerlingen worden erg bang

11. de zeelui en de leerlingen vrezen voor hun leven
12. Jona en Jezus blijven diep in slaap
13. de kapitein en de leerlingen maken hen wakker
14. stellen hen verwijtend dringende vragen
15. zeelui en leerlingen worden extreem bang en denken dood te gaan
16. Jona en Jezus spreken de opvarenden toe
17. Jona en Jezus doen de storm stoppen en wind gaat liggen
18. de zeelui vragen wie Jona is / de leerlingen vragen zich af wie Jezus is
19. de zeelui en de leerlingen worden nog banger
20. de hoofdpersonen Jona en Jezus bereiken hun bestemming (de vis / Gerasa)

Conclusie: de twee verhalen zijn spiegelverhalen

Conclusie? De twee verhalen zijn spiegelverhalen

Stormverhaal
in Jona 1:1-17

Stormverhaal
in Marcus 4:34-5:1

dodelijke storm
op Middellandse
Zee!

dodelijke storm
op de Zee van
Tiberias

Jona slaapt en
merkt hun
angst niet op

hij slaapt en
merkt hun
angst niet op

hij zegt: 'Werp
mij in zee' en
dodelijke storm
stopt

hij zegt: 'Zwijg
wees stil!' en
de dodelijke
storm stopt

de lezer
synagoge in
Marcus' tijd

herinnert zich
een eerder
verhaal

Verschillen tussen beide verhalen

1. Jona wil absoluut niet naar de heidenen in Ninevé te gaan	1. Jezus neemt initiatief om naar de heidenen in Gerasa te gaan
2. JHWH werpt een storm op de zee	2. storm lijkt natuurlijk fenomeen
3. Jona stopt storm nadat hij zich in zee laat werpen	3. Jezus stopt de storm gewoon met zijn woorden
4. Jona bekent aan de zeelui dat de storm zijn schuld is	4. Jezus wijst leerlingen op hun gebrek aan vertrouwen
5. Jona vertelt de zeelui wie hij werkelijk is	5. leerlingen vragen zich af wie Jezus werkelijk is

Verschillen tussen Jezus' leerlingen en de heidense zeelui

1. nemen Jona tegen betaling mee
2. doen alles om niet te vergaan
3. bidden voor hulp tot hun goden
4. zoeken naar oorzaak van de storm
5. begrijpen dat JHWH erachter zit
6. ontdekken wie Jona werkelijk is
7. smeken JHWH om niet te vergaan
8. danken JHWH uitvoerig voor hun behoud en doen hem geloften
9. zeelui vertrouwen op de woorden van JHWH's dienaar

10.zeelui roepen JHWH aan

1. nemen hem aan boord 'zoals hij is'
2. maken alleen Jezus wakker
3. bidden niet tot hun God
4. zoeken niet naar de oorzaak
5. begrijpen niet wat er gebeurt
6. weten niet wie Jezus werkelijk is
7. verwijten Jezus te kunnen vergaan
8. danken JHWH helemaal niet voor hun behoud
9. leerlingen missen volledig vertrouwen

10.leerlingen roepen JHWH niet aan

Extra achtergrondinformatie

1. de synagoge in Kafarnaüm is de veilige kant van het leven - de andere kant van het meer is **de gevaarlijke kant van het leven**
2. in de Hebreeuwse Bijbel en in rabbijnse teksten is de zee het **symbool van de macht van het kwaad** en het symbool van de volken die uit zijn op de vernietiging van Israël.
3. Gerasa is de hoofdstad van de Gerasenen. Zij waren oorspronkelijk Macedonische kolonisten in 310 voor Christus. Het waren Griekse inwoners die **een hekel hadden aan Israël en zijn God**. Gerasa was een van de tien steden van de Dekapolis die een verbond sloten tegen Israël. Politiek gevaarlijk en vijandig dus.
4. rabbijnse teksten vertellen ons dat een zekere Rabbi bar Hannah **ook een storm tot bedaren bracht**

Psalm 107:21-33^{NBV}

- 21 Laten zij **JHWH** loven om zijn trouw, om zijn wonderen aan mensen verricht,
22 laten zij hem dankoffers brengen, juichend zijn daden bezingen.
23 Soms daalden zij af naar zee, gingen scheep en bevoeren het wijde water,
24 ze zagen de daden van **JHWH** zijn wonderen op de oceaan.
25 Hij sprak en ontketende storm, hoog zweepte hij de golven op.
26 Zij stegen tot aan de hemel, vielen neer in de diepte, hun maag keerde om van
 ellende,
27 ze tolden en tuimelden als dronkaards, alle kennis baatte hun niets.
28 Ze riepen in hun angst tot **JHWH** – hij leidde hen weg uit vele gevaren,
29 hij bracht de storm tot zwijgen, de golven gingen liggen.
30 Het verheugde hen dat de zee tot rust kwam, hij bracht hen naar een veilige
 haven.
31 Laten zij **JHWH** loven om zijn trouw, om zijn wonderen aan mensen verricht,
32 hem hoog verheffen als het volk bijeen is, hem loven in de kring van de
 oudsten.

Balans na deze leesoefening

1. Jezus lijkt op Jona

- a. vertrouwen volledig op God: tijdens het slapen en het wakker zijn
- b. niet bang voor de storm op zee
- c. empathie voor hun medereizigers
- d. zorgen voor het behoud van de opvarenden
- e. weten hoe ze de storm moeten stopzetten

Conclusie: Jezus blijkt een profeet te zijn als Jona

2. Jezus overstijgt Jona

- a. hij is een profeet die leerlingen heeft
- b. gaat uit eigen beweging naar de heidenen
- c. bedwingt de storm zonder zich in zee te laten werpen
- d. vraagt bij zijn leerlingen om opheldering over het feit dat zij nog geen vertrouwen (in God) hebben

Conclusie: Jezus is een profeet die veel groter is dan Jona

Doelstelling van de meesterverteller Marcus

Met dit stormverhaal op zee

wil hij zijn lezers in de synagogen

ontzag doen krijgen voor Jezus en hen aansporen zijn

volgelingen te worden

Zo leert Marcus zijn lezers in de synagogen dat

- a. Jezus meer dan een rabbi is
- b. en een profeet van Israëls God en schepper van hemel en aarde
- c. Jezus zijn volk uitnodigt om God koning in hun leven te laten zijn
- d. de mensen aanspoort om te doen waarin zijn leerlingen faalden:
 - vertrouwen te hebben in God
 - de door hem gezonden Jezus te volgen als leraar en profeet
- e. Jezus op eigen initiatief zijn God naar heidenen brengt
- f. en de wateren (d.w.z. de macht van het kwaad) kan bedwingen zoals Mozes (de Rode Zee), Elia (de Jordaan), Elisa (de bijl) en Jona (de Middellandse Zee) dat deden in functie van de rol die God voor de mens had weggelegd: heersen over de natuur (zie Psalm 8:6-9)

Beelden van Jezus in Marcus

